

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

The screenshot shows the website 'FAHS: register til årbog' in Microsoft Internet Explorer. The browser address bar shows 'http://www.helsbib.dk/Ålbud/lok.ahistorie/fahs/index.htm'. The page features a navigation menu with items like 'Hjem', 'Det sker', 'Tilbud', 'Om bibliotekerne', 'Søg og reserver', 'Ud på Nettet', and 'Spørg'. The main content area is titled 'Register til årbog' and describes the 'Frederiksborg Amts Historiske Samfunds årbøger 1906 - 1999'. It includes search forms for 'Søgning på person, sted eller erhverv' and 'Søgning på forfatter og titel på de enkelte artikler'. A sidebar on the left contains links for 'Besvar med at læse?', 'Biblioteket kommer til dig', 'Information om samfundet', and 'Lokalhistorie'. A sidebar on the right has 'Søgetips' and 'Redaktion' information. The footer contains copyright information and contact details.

FAHS: register til årbog - Microsoft Internet Explorer

Ålbud Redigera Visa Favoritter Verktøy Hjelp

Adresse http://www.helsbib.dk/Ålbud/lok.ahistorie/fahs/index.htm

Hjem Det sker Tilbud Om bibliotekerne Søg og reserver Ud på Nettet Spørg

Hjemside > tilbud - lokalhistorie - fahs register

Register til årbog

Frederiksborg Amts Historiske Samfunds årbøger 1906 - 1999

Registret præsenteres i samarbejde mellem Frederiksborg Amts Historiske Samfund og Helsingør Kommunes Biblioteker. Frederiksborg Amts Historiske Samfund er ansvarlig for indholdet af registret, og Helsingør Kommunes Biblioteker for den tekniske løsning.

Søgning på person, sted eller erhverv

Navn/ Erhverv

Årgang

Søgning på forfatter og titel på de enkelte artikler

Forfatter

Titel

Søgetips

- Hvad kan du søge efter?
- Hvis du ikke finder noget
- Specialiteter

Redaktion

Registret er udarbejdet af Torben Bill-Jessen
Ansvarlig for redaktion: Eva Stenicke

Sidst opdateret: 20.07.2001

© www.helsbib.dk - 8000 600 11024 768 - 16 Bit - Internet Explorer 4.0x + Netscape Navigator 6.0x - webmaster@helsbib.dk

http://www.helsbib.dk/index.htm

Ind over målstregen!

FAHS skriver historie i disse uger. Vi er den første historiske forening, der lægger et komplet register over vores årbøger ud på Internettet. Og det er vi meget stolte af.

Vi vil i den forbindelse takke Helsingør Kommunes Biblioteker for at registret kan ligge på deres web-server og ikke mindst vil vi takke for det flotte design med tilhørende søgefaciliteter.

Det har været en meget lang og arbejdsom vej at nå så langt. Grundstenen til registret blev lagt af Torben Bill-Jessen for ca. fem år siden, og de sidste tre år er der fortsat arbejdet meget effektivt med projektet.

Det har kostet en del, og uden særdeles velvillige tilskud fra først og fremmest Frederiksborg Amt, Unidanmark-fonden samt mange kommuner i amtet, havde det ikke kunnet lade sig gøre. Men vi har ikke kunnet betale os fra det hele. Uden en kæmpe indsats fra FAHS-bladets redaktør,

Eva Stennicke og hendes mand, Yngve Stegfeldt, samt en trofast håndfuld af frivillige medlemmer i bestyrelsen og udenfor, var vi ikke kommet så langt. Tusind tak for hjælpen.

Nu er det op til dig, kære medlem, at bruge det elektroniske register. Det er helt utroligt så meget, man kan finde i det.

En trykt udgave af registret er ligeledes under forberedelse. Det er vores plan, at kunne sende det på gaden i tredje kvartal 2002. Det vil du høre mere om senere.

Vi nærmer os nu slutningen på atter et travlt FAHS-år, men inden du sætter tændstikken til nytårsraketten, så håber jeg, at vi ses på Frederiksborg Slot lørdag den 29. december. Det ville være hyggeligt. Bestyrelsen ønsker jer alle en rigtig god jul og et godt nytår.

Henrik A. Bengtsen
Formand

fahs

FAHS er et medlemsblad for Frederiksborg Amts Historiske Samfund og udkommer 4 gange om året; i februar, april, august og november.

Artikler til bladet sendes til:

FAHS, Helsingør Kommunes Biblioteker,

att. Eva Stennicke, Lundegade 13, 3000 Helsingør.

Telefon: 4928 3622, fax: 4928 3627.

E-mail: eva.stennicke@telia.com

Medlemskab og kontingent:

Helsingør Teaterforening, Havnepladsen 1, 3000 Helsingør.

Telefon: 4920 0811.

Redaktion

Bibliotekar
Eva Stennicke
(ansvarshavende red.)

Tryk: A-Print,
Espergærde
Layout, sats og
tilrettelæggelse:
Eva Stennicke

Gurre

– epokegørende nyt om landskab og adgangsforhold til slottet

af *Flemming Beyer*

museumsinspektør ved Nordsjællandsk Folkemuseum

I forbindelse med etableringen af en ny fjernvarmeledning mellem Helsingør og Tikøb blev der også gravet en ledningsgrøft tæt forbi Gurre Slot.

Nordsjællandsk Folkemuseum foretog i den forbindelse arkæologiske undersøgelser i ledningsgrøften mellem Gurre landsby og slotsruinen samt syd og vest for denne, i alt en strækning på omtrent 750 meter. Undersøgelsen bragte megen ny viden frem og en del af denne skal fortælles efterfølgende.

Sagnslottet Gurre

Landskabet omkring Gurre slotsruin er i dag domineret af skov med sø- og moseområder, samt større og mindre rydninger til agerdyrkning og bebyggelse. Lidt nord for ruinen ligger stadig Gurre Sø, mens Lille Gurre Sø der tidligere strakte sig over en del af engarealet syd for ruinen nu er helt udtørret.

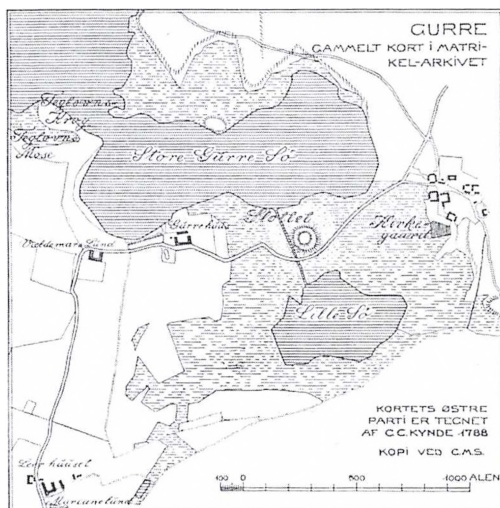
Baggrunden for slottets placering på netop dette sted i skovområdet er endnu ikke tilstrækkeligt belyst, men det har næppe haft tilknytning til en hovedfærdselsåre som kendes fra andre middelalderborge. Slottet har snarere været et kongeligt jagtslot, en funktion som vi ved det helt klart var præget af blandt andet under Valdemar Atterdag.

Gurres ældste bygningsfase er

fra tiden omkring 1200 og består af et centraltårn opført af kampesten. Den yngre del af anlægget består af en teglstensbygget ringmur med fire kvadratiske hjørnetårne og blev opført i 1300-årene.

Navnet Gurre betyder et sumpet område med dynd og mudder, hvilket virker forståeligt når man ser hvor mange store eng-, mose- og søområder der stadig er omkring slotsruinen.

Som slot er Gurre i folks bevidsthed nok mest kendt for de folkesagn der knytter Valdemar Atterdag til slottet. Alment kendt

Kort over Gurre-området 1788, der viser de to søer og engdragende. Kortet er her gengivet efter C.M. Smidt: Gurre. 1933

er sagnene om Tovelille og kongens vilde jagt. Sagnet om pigen Tovelille fortæller at kong Valdemar elskede hende så højt, at han selv efter hendes død medbragte liget på rejser rundt i landet. Tovelille bar om sin finger en tryllering som bandt kongen til hende. En hofmand tog imidlertid ringen af hendes finger og kongens »kærlighed« gik over på hofmanden i stedet. Denne fandt det efterhånden for vidt og smed ringen i søen ved Gurre. Valdemar kom derfor til at ynde stedet Gurre meget. Sagnet om Valdemars vilde jagt har en direkte tilknytning til det første sagn, idet kongen elskede Gurre så højt, at han skulle

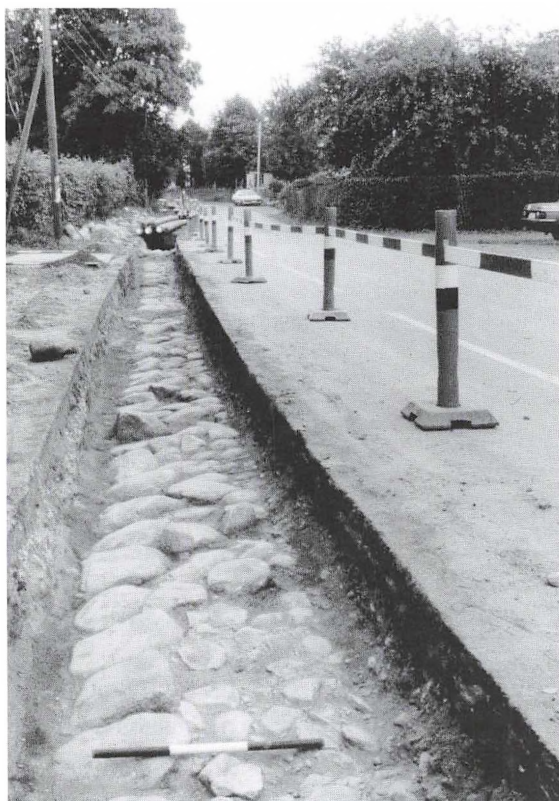
have sagt: »Lad kun Gud beholde sit himmerig, når jeg må beholde mit Gurre.« Som straf for disse formastelige ord fik han ikke fred i sin grav, men fór om natten af sted mellem Vordingborg og Gurre med et jagttog efter sig til skræk og rædsel for nattevandrere.

»Kong Valdemars Stenbro«

Ældre beretninger fra lokale folk omtaler flere gange et brolagt vejforløb fra Gurre landsby til slottet og videre mod vest til Gurre Vang. Første gang er det den lokale præst i Tikøb som i 1743 omtaler den omtrent 1.000 alen (ca. 630 meter) lange stenbro. I 1831 beskrives stenbroen som 800-900 skridt lang med flere krumninger.

Ved den arkæologiske undersøgelse i 2000 fremkom store dele af dette vejforløb. Første gang i den vestlige udkant af landsbyen Gurre netop der hvor terrænet skræner ned mod engområdet vest for byen. På dette sted fremkom også dele af et andet ældre lavere liggende, sydgående vejforløb, som tilsyneladende har haft forbindelse til den kirke eller det kapel som i dag ligger hen som ruin – kaldet Sct. Jacobs kapel.

Vejforløbet mod slottet lå

Den frilagte »Kong Valdemars Stenbro« med store randsten og mindre udfyldningssten.

Foto Flemming Beyer 2000

omtrent 30 cm under den nuværende asfalt og var opbygget med store randsten (størrelse 25-40 cm) hvorimellem der lå mindre udfyldningssten af varieret størrelse. Bredden af vejen kunne ikke fastlægges præcist, da nyere vej- og kloakanlæg havde omrodet jordlagene en del, svage spor pegede dog på en vejbredde, der havde været omtrent tre meter.

Stenbroen var lagt i et gulligt næsten rent sandlag, der svarende til det som kan findes i engen sydvest for landsbyen. Vejen lå gennem engen på en 40-60 cm høj jorddæmning ovenpå de oprindelige tørve- og sandlag. Dæmningen der var opkastet af blandet materiale, hovedsagelig dog sand og grus fra området strakte sig over mere end 280 meter.

I forbindelse med udgravningen til fjernvarmeledningerne blev det tilstræbt at placere ledningerne således at de ikke ødelagde det gamle vejforløb. De blev derfor placeret umiddelbart op til stenbroen og det blev dermed muligt at fastlægge forløbet af »Kong Valdemars Stenbro«. Det kunne konstateres at vejen i store træk fulgte det nuværende vejforløb fra landsbyen frem til en lav bakke sydøst for slotsruinen. Herefter – dvs. i området syd og sydvest ruinen – blev fjernvarmeledningen placeret lidt nord for den nuværende vej og det var derfor ikke muligt at konstatere det gamle vejforløb her.

I stedet for blev undersøgelserne her koncentreret om at finde spor efter en mulig voldgrav, da vi kun var godt 30 meter syd for ruinen, men resultatet var negativt. Der blev derimod fastslået at det nuværende lille åløb er gammelt og tidligere har afvandet Lille Gurre Sø og store arealer syd herfor. Den lille lavning med det tilhørende åløb var fyldt op med dynd- og tørveaflejringer og heri fremkom mange

velbevarede fund fra borgens funktionstid. Især en del lædergenstande som ødelagte sko kom for dagen, men også et sjældent velbevaret etui til en økse blev fundet.

Umiddelbart vest for den lille parkeringsplads, omtrent 100 meter vest for ruinen, blev der igen fundet rester af et ældre vejanlæg og en vej-dæmning. Denne havde dog en helt anden karakter end vejanlægget øst for ruinen. Her var store kampesten i bunden af den jordbyggede vej-dæmning og der blev ikke konstateret nogen sammenhængende brolægning.

Undersøgelsen fremdrog desværre ikke sikre spor som kan datere vejen – »Kong Valdemars Stenbro« – øst for slotsruinen. De få genstande der blev fundet stammede alle fra 15-1600-årene.

Brobissens sko

For at en mulig brolagt vej sydvest og vest for ruinen ikke skulle blive ødelagt af fjernvarmeledningen, besluttede Skov- og Naturstyrelsen at flytte denne. Ledningen som var planlagt til at ligge i vejkassen blev nu flyttet ud i den omgivende eng. Ligeledes blev det besluttet at hele »Kong Valdemars Stenbro« skulle fredes som fortidsminde.

Flytningen af fjernvarmeledningen ud i engen medførte, at der ved udgravningen fremkom helt nye og epokegørende fund som helt ændrede de daværende teorier om adgangsforholdene til slottet og om det omgivende landskabs historie.

Undersøgelserne viste at den øvre del af englaget indeholdt blandede fyldlag, men omkring 70 cm nede fremkom tre forskellige steder den øvre frønnede del af store stolper i egetræ.

Stolperne var tilhuggede omtrent kvadratiske og havde en størrelse på næsten 35x35 cm. To af stolperne stod med en

indbyrdes afstand på 1,5 meter, den tredje stod mere end 6 meter fra disse. Boreprøver på stedet viste, at tørvelaget havde en mægtighed på godt 2 meter, hvorefter der blev fast bund af morænegrus. Bunden af stolperne blev ikke fastlagt på trods af dybe nedgravninger, men ud fra boreprøvernes oplysninger vil det være rimeligt at antage at stolperne står på den faste bund.

I hvilken konstruktion stolperne har indgået og hvordan de indbyrdes har været forbundet med hinanden blev det ikke muligt at afklare med sikkerhed, det ville have krævet en større fladeudgravning end det kun én meter brede fjernvarmetracé. At de har indgået i det samme bygningsværk er der nok ikke tvivl om, idet blandt andet kompasretningen på de tilhuggede flader på de kvadratiske pæle parvis alle var ens. Forstået således at alle tre stolper vender på præcis samme måde i forhold til verdenshjørnerne.

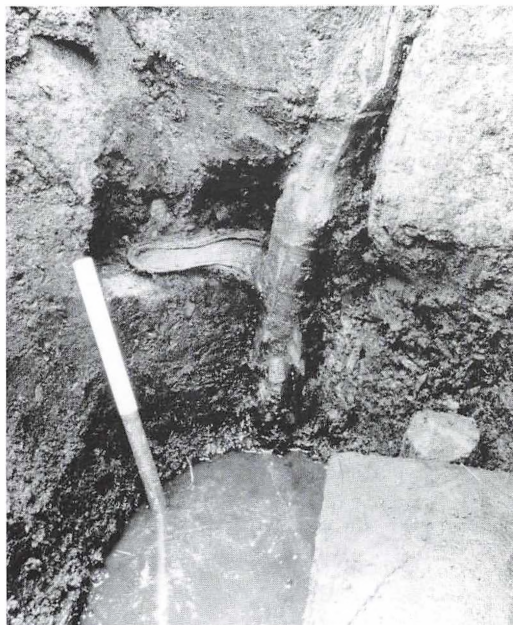
Et kort stykke af vejdamningen vest for slottet og den lille parkeringsplads har også samme retning som pælene og peger mod en lav bakke lige nord for slottet. Derfor er forklaringen uden tvivl, at stolperne har indgået i en tømmerbro som har ført over til et nu forsvundet bygningsanlæg – måske ladegården – som vi ved har ligget lige nord slottet.

Nedpresningen af pælene i tørvelaget har været et omfattende arbejde. Spor efter denne proces kom også frem ved undersøgelsen, idet der 30-50 cm fra pælene og rundt om disse var nedbanket 8-10 cm tykke korte pæle. Formålet har antagelig været at de skulle markere hvor stolperne

skulle placeres og muligvis også bære en slags arbejdsplatform i det sumpede terræn.

Ikke langt fra de to tætstående pæle fremkom et lag af tætliggende planker over en strækning på 1,6 meter og i hele udgravningens bredde. Plankerne der tydeligvis var længere end udgravningens bredde lå placeret i samme retning som stolperne. Denne placering og det at de var genbrugsplanker samt forskellige løsfund som teglfliser pegede på, at de var sammenhørende med stolperne. Deres funktion har muligvis været at de skulle fungere som arbejdsflade på det bløde tørvelag.

Et sjovt fund var sålen af en lædersko

*Pælen med den nedpressede skosål. Nederst til højre ses en af de store egetræstolper.
Foto Flemming Beyer 2000*

som lå delvis under en af de små træpæle der var nedbanket omkring de store egetræsstolper. I forbindelse med nedbankningen af pælen er skoen antagelig kommet i klemme og sålenæsen blevet trukket ned mellem pælen og tørven. Gad vide om en af brobisserne har mistet sin sko!

Landskab og datering

En undersøgelse som Nationalmuseets naturvidenskabelige afdeling udførte kastede et helt nyt lys på landskabets historie omkring slottet. Opfattelsen af at der oprindeligt havde været en sø omkring slottet er nu blevet ændret. Det blev fastslået at der havde været elle- og rørsump i området, indtil dette blev ryddet i forbindelse med slotsbyggeriet. Det vil sige at slottet og den tilhørende ladegård har været placeret på en smal øst-vest liggende meget fugtig landtange med Lille Gurte Sø mod syd og Gurte Sø mod nord.

Der blev også udtaget prøver af såvel stolper som planker til en dendrokronologisk undersøgelse, som blev udført af Nationalmuseet. En dendrokronologisk undersøgelse kan bestemme alderen på et stykke træ baseret på årringenes variation. Resultaterne heraf var særdeles interessante, da de gav en præcis datering af både stolper og planker. Egetræsstolperne var blevet fældet og tilhugget i vinterhalvåret 1365-66. Overraskende var det plankerne var meget ældre, de blev dateret til ca. 1077. Som tidligere nævnt var disse imidlertid genbrugstræ, hvilket giver en forklaring på den store aldersforskel. Dog er det tankevækkende at plankerne næsten var 300 år gamle når de blev lagt ud på tørvelaget.

Fra historiske kilder vides at Valdemar Atterdag opholdt sig en del på slottet i 1360'erne, ligesom han døde her i 1375.

Borgens kraftige ringmur i teglsten med hjørnetårne har man tidligere tilskrevet ham. Fremkomsten af egetræsstolperne fra 1365-66, sandsynligvis hørende til en bro fra det faste land over til slotsanlægget og dets ladebygninger bestyrker denne opfattelse. Konklusionen må derfor være, at det nu med meget stor sikkerhed kan siges, at Valdemar Atterdag lod størstedelen af det sagnomspundne slot opføre.

Litteratur og kilder:

1. C. M. Smidt: Gurte, Nationalmuseet 1966.
2. J. P. Trap: Danmark, 5. udg. 1953.
3. Vilh. La Cour: Danske Borganlæg, Kbh. 1972
4. Danmarks Kirker, Frederiksborg Amt, 2. bind 1967
5. Anders Uhrskov: Folkesagn, 1922
6. Anders Uhrskov: Sagn og Tro, 1923

Redaktørens kommentar

Forfatteren har bearbejdet ovenstående artikel i forhold til en tidligere, trykt i Nomus, 2001, nr. 1.

I fortsættelse af de ovenfor omtalte udgravninger, har Helsingør Bymuseum i samarbejde med Nationalmuseet foretaget udgravninger ved Gurte Slotsruin i løbet af foråret-sommeren 2001.

I en artikel i Politiken den 11/6 2001 kan man læse, at arkæologerne bl.a. har konstateret resterne af et 47 meter langt stenhus. Det fortælles også, at man i en solid tilbygning til huset har fundet en bunke keramik, såkaldte kakler, som er drejede glaserede potter, der har siddet på kakkellovnen og varmet de forsamlede.

Det skal blive interessant at få mere at vide om undersøgelserne, ifølge pålidelige kilder vil der snart udkomme en bog om disse udgravninger.

Nyt om bøger

ved Eva Stennicke

Poul Henrik Harritz:

Danmarks fredede områder.

Politiken i samarbejde med Danmarks Naturfredningsforening, 2001. 424 sider : ill.

ISBN 87-567-6363-8 Pris: 299 kr.

På omkring 50 sider, nemlig side 275-326, beskrives Nordsjællands fredede områder. F.eks. Esrum Sø, Jægerspris Nordskov, Solbjerg Engsø, Heatherhill og Rusland.

En bog der inspirerer til udflugter.

Ove Hermansen:

Danmarks fyrtårne og fyrskibe. Beskrivelse og historie fra 1560 til i dag.

Billesø & Baltzer, 2001. 208 sider : ill.

ISBN 87-7842-077-6 Pris: 268 kr.

Følgende nordsjællandske fyr er omtalt: Fyret på Hesselø, Spodsbjerg Fyr, de to fyr på Nakkehoved, Julebæk Fyr samt fyret på Kronborg.

Ragn Jensen, Hannemarie:

Landegrænsen. Hvorledes landegrænsen fik indflydelse på arkitektur og billedkunst i Danmark.

I: Københavns Universitets almanak. 2000. S. 97-116 : ill.

De første 10 sider i artiklen handler om Gottorp Slot og Koldinghus, som ses som de ambitiøse bygherres (kongers) mulighed for en arkitektonisk markering af hvem, der beherskede området. Også Frederiksborg Slot, som beskrives side 109-111, ses med sine pragtfulde udsmykninger som et ydre tegn på kongens magt.

Ove Mejslov:

»Og det var så det«. Mit livs krønike.

Lyngø : Eget forlag, 2001. 141 sider : ill.

Ole Mejslov boede som barn og ung i

Høveltsvang. I dag bor han i Lyngø.

Erindringerne handler om personer, begebenheder og lokaliteter på denne egn.

David Hohnen:

Hamlet, Kronborg og Shakespeares Helsingør.

Christian Ejlers Forlag, 2001. 116 sider : ill.

ISBN 87-7241-360-3 Pris: 98 kr.

Bogen, der kom på engelsk i 2000, er nu oversat til dansk. I bogen genoptager David Hohnen en gammel både dansk og engelsk diskussion om hvorvidt Shakespeare, med hans tilsyneladende store kendskab til danske forhold, selv har besøgt os eller bare hørt om Danmark og Kronborg fra omreisende skuespillere.

Niels-Jørgen Pedersen:

Humblebæk Teglværk og Flisefabrik.

En beretning om Humlebæks største virksomhed for sin tid. Fra grundlæggelsen i 1908 til udslettelsen ved branden i december 1943.

Udgivet af Fredensborg-Humblebæk

Lokalhistoriske Forening som årsskrift for 2001. 57 sider : ill.

Flemming Balvig:

Det nære politi – 2 år efter. Nærpolitiforsøget i Helsingør politikreds set med borgernes øjne.

Rigspolitichefen, 2001. 207 sider : ill.

ISBN 87-90606-27-2 Pris: gratis

Tankefulde haver på Frederiksborgmuseet

Til og med den 31. december viser Frederiksborgmuseet særudstillingen om tre haver anlagt i det 18. århundrede ved henholdsvis Jægerspris Slot, Sanderumgaard (Fyn) og Louisenlund i Slesvig.

Tankefulde haver eller som man sædvanligvis siger, romantiske haver, anlagdes i slutningen af 1700-tallet, og de var en reaktion på enevældens stive og symmetriske havekunst.

Den romantiske have var en stemningshave, der skulle give oplevelser, vække til eftertanke og bevæge vore følelser. Den tyske havebrugsforfatter og æstetiker Hirschfeld skrev i 1780 »Som vandreren skal vi, støttet til vor vandrestav, hvile op ad ældgamle, vedbenbegrøede træer i dyb eftertænkning. Som ved et trylleslag skal vi overraskes ved synet af en ensom mindesten, der toner frem af den mørke skovensomhed, mens månen oplyser scenen.«

Den romantiske havekunst udtrykker et behov for frigørelse, men dens brug af virkemidler – placeringen af ruiner, eremithytter, knækkede og hele søjler og »middelalder-tårne« har man hidtil tolket som æstetiske pejlemærker i haven.

Den nyeste forskning har imidlertid vist, at den romantiske haves oftest utilgængelige formsprog, først lader sig tolke, hvis man kender til den lukkede og til tider hemmelige verden af symboler som

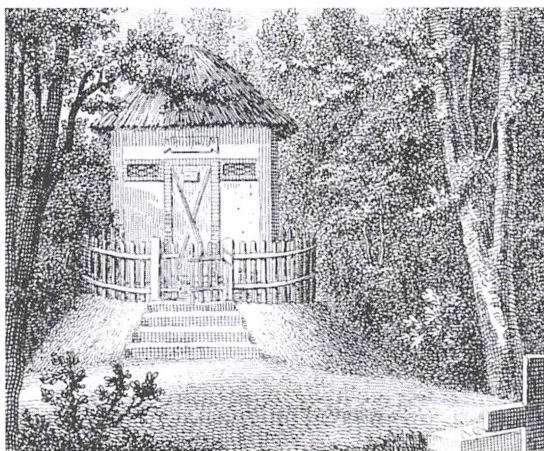
frimurerne færdedes i.

På udstillingen er der akvareller, malerier og frimureriske beklædningsgenstande fra tiden. Desuden vises et forsøg på en rekonstruktion af en alkymistkælder fra haven ved Louisenlund og fra Sanderumgaard er hytten Tankefuld rekonstrueret.

Juleferietilbud

Turudvalget inviterer på en guidede rundvisning lørdag den 29. december kl. 13.00 på Frederiksborg Slots udstilling »Tankefulde haver«. Udstillingens arrangør museumsregistrator Erik Westengård vil være vores guide på udstillingen.

Yderligere oplysninger, se bagsiden.

Tankefuld-hytten tegnet af J. Hanck. Stukket af J.F. Clemens i Mathias Winters »Sanderumgaards Have«, 1824.

(Fra H.P. Rohde: Johan Bülow på Sanderumgaard)

Sct. Olai Kirke

En februarsøndag omkring Domkirken i Helsingør

I to år har arbejdet med restaureringen af Sct. Olai Kirke stået på og kirken genindvies den første søndag i advent under deltagelse af dronning Margrethe.

Kirken har i den forløbne tid været splittet fuldstændig ad. Kalkmalerier, altertavle, prædikestol, inventar, varmeanlæg og elektriske installationer – alt er blevet renoveret – enten i selve kirken eller på værksteder.

Kirketjener Torben Bill-Jessen har været på allernærmeste hold og deltaget i hele denne proces. Det er derfor med meget stor glæde at vi i turudvalget har formået ham til at være vores vært og guide i kirken under vores besøg.

Vi er også meget glade for at museumschef Kenno Pedersen vil modtage os på Helsingør Bymuseum til en lille frokost inden vores besøg i kirken. Kenno Pedersen vil servere tre slags sild (hans egne opskrifter!), efterfulgt af en osteinretning samt øl og genever.

Arrangementet begynder kl. 12.00 med frokosten på Bymuseet. Besøget i Domkirken finder sted fra kl. 14.00 til ca. 15.30. Det hele foregår søndag den 17. februar 2002.

Det skal blive meget interessant at se den nyrestaurerede Sct. Olai Kirke. Det var jo under restaureringen at man under kirkegulvet fandt de mange, meget velbevarede kister med døde Helsingørborgere fra 1600- og 1700-årene. Flere af FAHS' medlemmer har nok hørt eller læst om, hvor utroligt velbevarede de døde var – det var f.eks. muligt at danne sig et tydeligt indtryk af ligklæder, blomster osv. Torben Bill-Jessen deltog aktivt i undersøgelserne, men

i dag kan man ikke se begravelserne, idet der er støbt et nyt betongulv henover dem.

Det Torben vil fortælle os om, er derimod helt sikkert kirkens rige inventar, fortrinsvis fra renæssancen og barokken.

Altertavlen, som er 12 m høj og dermed Danmarks største, er et billedskærerarbejde fra omkring 1664. *Korpartiet* er adskilt fra skibet af et prægtigt korgitter med 76 balustre af messing. *Fontelukkelsen* eller *dåbskapellet* er udført i 1656 og skænket af borgmester Niels Hansen, mens byens borgere har skænket de tilhørende balustre. *Malmødbefonten*, der ifølge sin påskrift skal veje 1200 pund, er skænket til kirken i 1579 og er forsynet med et sølvfad fra midten af 1600-tallet.

I kirken findes flere *malerier*, hvoraf her skal fremhæves Cornelis Floris' marmor-epitafium fra 1568 over Herluf Trolle, tre store epitafier over rådmænd og tolder David Hansen (d. 1559), toldskriver Hans Heier (d. 1602) og borgmester Frederik Lejel (d. 1601) samt en malet mindetavle over kirkens første lutherske præst P. Samsing (d. 1562).

FAHS-registret – nu på nettet

ved Eva Stennicke

Som det fremgår af forsiden findes registret til foreningens årbøger 1906-1999 nu tilgængeligt på Internettet. Man finder det på Helsingør Kommunes Bibliotekers hjemmeside www.helsbib.dk

Den direkte adresse til registret er www.helsbib.dk/tilbud/lokalhistorie/fahs/index.htm – Hvis man vil slippe for at skrive hele den lange adresse kan man nøjes med www.helsbib.dk/tilbud og så klikke på lokalhistorie for at komme videre. På vejen til vores register bliver man på denne måde gjort opmærksom på Centralbibliotekets øvrige tilbud indenfor lokalhistorien, f.eks. lokalbibliografien.

Registret er oprindeligt udarbejdet af Torben Bill-Jessen. I sin nuværende form er det i større eller mindre grad navneformskontrolleret ved redaktion af undertegnede. Når jeg skriver »i større eller mindre grad«, er det fordi der stadig arbejdes med navneformskontrol og suppleringer. I bestyrelsen har vi imidlertid valgt at lægge registret ud på nettet nu, fordi vi mener, at det trods mangler, allerede er uhyre brugbart og har utallige anvendelsesmuligheder.

Navneformskontrollen har medført at person- og stednavne i registret kan være ændret/suppleret i forhold til teksten i årbogen. Arbejdet er udført for at de enkelte personer og steder skal optræde ensartet og samlet i registret.

FAHS-registret er først og fremmest et omfattende søgeværktøj til artiklerne i årbøgerne. Derudover er det – med oplysninger om personernes erhverv, levested og levetid – et værktøj, som også kan benyttes til verificering af personer i forbin-

delse med lokalhistorisk arbejde, slægtsforskning osv.

Man har jo størst fornøjelse af et register, når man bruger det som hjælpemiddel til at finde oplysninger om noget man selv er interesseret i.

For år tilbage boede jeg i Ramløse og fik derfor lyst til at søge i registret for at finde ud af, hvad jeg i grunden kan læse om Ramløse i vores årbøger. Søgningen gav adskillige henvisninger til sider i årbøgerne 1906-1999. De mange henvisninger skyldes bl.a. at vi i forbindelse med den omtalte navneformskontrol har tilføjet Ramløse til de personer, som vi opdagede hørte til der.

Derved blev jeg henvist ikke alene til de sider, hvor man kan læse om Ramløse, Ramløse Kirke og Ramløse Mølle, men også til de sider, hvor f.eks. en præst eller landmand fra Ramløse er nævnt. Endelig fandt jeg også sagnet om en gravhøj i Ramløse sogn, igen fordi ordet Ramløse er tilføjet navnet på gravhøjen.

Søger man på erhvervet bager bliver man henvist til alle de sider i årbøgerne, hvor man finder en bager. Lidt utilsigtet får man desuden henvisninger til personer, som hedder Bager til efternavn samt kombinationer hvor bager indgår, f.eks. Bagernes Lav.

Som det forhåbentligt fremgår af det foregående, er en af de absolutte fordele ved det elektroniske register, at man kan søge på alle ord – ikke kun det første navn eller sted som i et trykt register. Der findes en søgevejledning på hjemmesiden, ligesom man der kan finde yderligere oplysninger om registret.

Decembertur til Frederiksborgmuseet

Lørdag den 29. december kl. 13.00 mødes vi i forhallen på Frederiksborg Slot. Her skal vi på rundvisning i udstillingen »Tankefulde haver«.

I forhallen vil turudvalget opkræve 20 kr. pr. deltager, som betaling for rundvisningen. Entre til museet 50 kr. (40 kr. for pensionister) betales særskilt, da nogle måske har lyst til selv at se andre dele af slottet.

Turudvalget har aftalt med Slotskroen, at vi efter rundvisningen går derhen og får kaffe/te med kage for 47 kr.

Tilmelding snarest, da der kun er plads til 40 deltagere.

Februarudflugt til Sct. Olai Kirke

Søndag den 17. februar 2002 vil kirketjener Torben Bill-Jessen vise os rundt i Sct. Olai Kirke. Inden byder museumschef Kenno Pedersen på hans hjemmelavede sild til frokost på Helsingør Bymuseum.

Vi mødes kl. 12.00 på Bymuseet og besøget i Domkirken vil vare fra kl. 14.00 til ca. 15.30.

Tilmelding senest mandag den 11. februar 2002. Deltagerantallet er begrænset til 40.

Tilmelding til begge ture:

Aase Zinck	☎	47 31 13 85
Dorrit af Rosenborg	☎	47 33 53 58
Gudrun Lund Meyer	☎	44 95 32 05